

L'AVENÇADA

SETMANARI RADICAL-NACIONALISTA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
CARRER DE TRES-LLITS, 3
LA CORRESPONDÈNCIA, AL DIRECTOR

Número, 10 cèntims
EXTRAORDINARI

ELS TREBALLS ES PUBLIQUEN BAIX
L'EXCLUSIVA RESPONSABILITAT DE
LLURS AUTORS. NO'S TORNEN ELS
ORIGINALS.

ANY I

BARCELONA, 1.ER DE MAIG DE 1915

NÚM. 9

AL·LEGORÍA DEL PRIMER DE MAIG, PER JOAN LLOPART

EL PRIMER DE MAIG

Homenatge als educadors del poble Pi i Margall, Clavé, Pitarra

Pi i Margall, el mestre

L'home de cor, el polític honrat i el pensador il·lustre que era en Pi i Margall gosen de tant justa fama com de popularitat varen gosar les seves doctrines federalistes.

Aquesta meteixa acceptació tant general i entusiasta va esser, en part, la causa de que la serena i respectuosa rectificació d'algunes de les seves teories no s'hagi fet sense deixar en peu el gran valor de guiatge que representaren en la opinió espanyola.

Avui, certament, no's pot sostenir en absolut la teoria del pacte. El fet de la nacionalitat ha vingut demostrat d'altra manera pel treball de la ciència moderna, i als vells conceptes apriorístics, dimanants de la Revolució Francesa han succeït les condicionalitats i diferenciacions exigides per la història, la geografia, etcètera.

La evolució operada amb això en el concepte nacionalista és la que havia pressentit l'Almirall, la que surgirà triomfadora en la política europea després de la guerra actual, i la que, per la seva força de realitat, al produir-se a Catalunya, va esser una sobtada revelació per al propi Pi i Margall.

Però és en això mateix que pren alt relleu la venerable significació educadora del gran mestre. Si ell havés predicat autonomia i nacionalisme en els seus temps amb les idees que corresponen als nostres, no sols no hauria fet prossèlits, sinó que hauria inutilitzat anti-

ralisme abstracte del vuitcents, les nostres classes populars rebien cada dia la santa lliçó d'autonomia i federalisme.

I aquesta obra, encara que inconscient, valdrà prou en resultats efectius per a deixar-lo a cobert davant la pàtria de tota esmena a les seves teories.

PERE B. TARRAGÓ

La cuestión social

Hay en todas las sociedades una masa de hombres que viven exclusivamente de su corporal trabajo. Bien que mal, logran, cuando lo tienen, cubrir su primeras necesidades; cuando no, han de recurrir al préstamo y empeorar su triste suerte. Viejos, no encuentran quien les alquile sus debilitadas fuerzas. Mueren sin dejar a sus hijos más que el recuerdo de sus privaciones y sus desventuras.

Obreros sin obra los hay siempre, y en no pocas ocasiones por millares. Los arrojan del taller el desequilibrio entre la producción y el consumo, inesperadas concurrencias, imprevistas crisis, revoluciones, guerras, simples caprichos de la moda. Cuando tal ocurre, aun los que trabajan padecen, a causa de la inevitable reducción de los salarios.

Hay, en cambio, otra masa de hombres que sin trabajar viven en la abundancia. Viven unos de las rentas que les procuran ya valores del Estado, ya predios rústicos, ya fincas urbanas, ya hipotecas, ya censos, ya préstamos con o sin prenda. Viven otros de meros agios, y otros de cercenar jornales.

Reunen algunos de estos hombres caudales inmensos. Se lo permiten, por una parte, la índole misma de la renta y el agio, por otra, las sucesiones. Abundan todos en medios con que procurarse el goce de todos los placeres, y derrochan no pocas veces en vanos y aun punibles antojos sumas que harían la fortuna de numerosas familias.

¿Puede ni debe subsistir esa monstruosa desigualdad de condiciones? Esta es, a mis ojos, toda la cuestión social; éste el problema del presente y del futuro siglo.

Los males que esa desigualdad produce no hay quien no los reconozca ni quien no desee que se los alivie. No hubo caridad como la de

nuestros días. Multiplíquense los asilos, llámase a la puerta de todos los corazones para que se abran a los menesterosos. Desgraciadamente en vano. Asilo alguno puede albergar a los muchos que lo necesitan. Hácese, con acallar el hambre de hoy, más dura la de mañana. Continúan agonizando en míseros tugurios millares de familias, e invadiendo la mendicidad las calles a pesar de los continuos esfuerzos por suprimirla.

¿Qué de extraño si se combate los efectos y no las causas? La renta es bomba que aspira sin cesar el jugo de la agricultura y las artes; el agio, carcoma de todos los negocios, encarecimiento de todos los servicios y corrupción de gentes; la insuficiencia y la inseguridad de los salarios, perenne fomento de pobreza.

El mal, como tantas veces he dicho, está en las leyes; en las leyes es preciso buscar el remedio.

FRANCISCO PI Y MARGALL

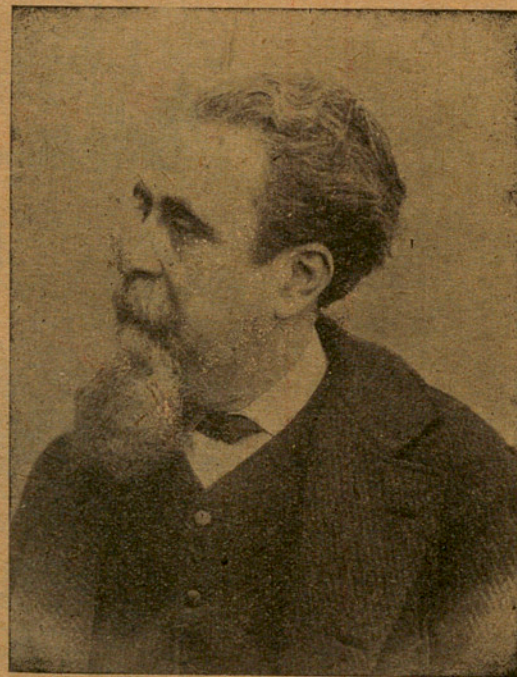
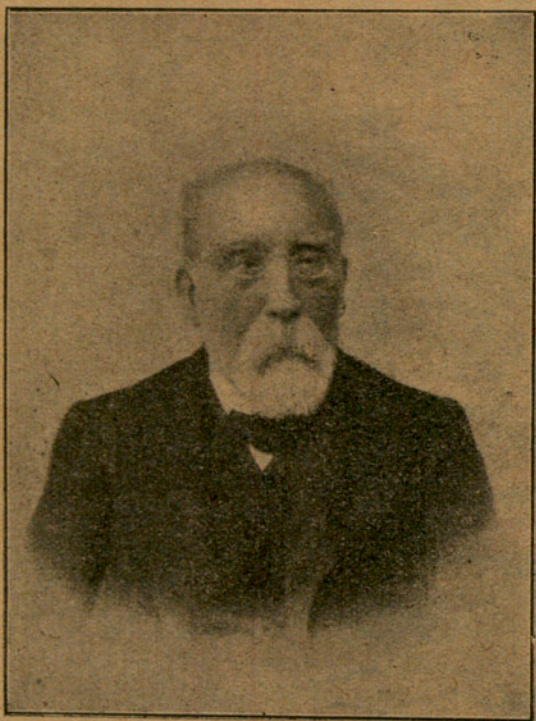
1893.

L'obra den Pitarra

Quan una exigenta revisió literaria regategi valer a la producció pitarresca quedarà sempre com a sentit gloriós de la seva obra l'acció social per ella exercida.

Que en Pitarra haurà pogut passar per da-

padament l'obra que avui anem realitzant, qui sab si amb més eficàcia de temps que no pas altres pobles.

En canvi, si avui podem predicar nacionalisme a les democràcies sense fer-lo suspecte de tradicionalisme arcaic o de reminiscència cèsarista, es deu a que en ple domini del llibe-

Turó Park

Explèndids jardins
Grans atraccions
Pròxima obertura

munt dels cànons d'un literatura exquisida i fins desviar-se del bon gust, imperatiu de tot esforç que pugui esdevenir model clàssic, però la posteritat deurà reconeixre-li, agraïda, que ell contribuï a despertar l'ànima condormida de la nostra raça, interessant-la en l'obra magna de la possessió d'un teatre nacional, i en encaminar les generacions catalanes cap a reivindicacions de dignitat patriòtica.

Les excelsituts de la nostra literatura dramàtica, que després hem admirat, poden enfosquir la valua d'aquells quadres primitius compostos per en Frederic Soler amb recursos puerils i amb llenguatge abastardit, però ningú s'atrevirà a negar a l'il·lustre precursor el mèrit de fer triomfar en l'escena la personalitat catalana i la seva parla, que és la seva ànima, amb la visió de la vida pintoresca i evocació de records històrics, primer, però per a obrir la resclosa per la qual han vessat a l'art dramàtic nostre, ennoblint-lo i enriquint-lo, idees, pensaments, inquietuts i fórmules estètiques.

Pot més un apòstol tot ell donat al fervor de les multituds que no pas un savi que atresori coneixements com una avar omple d'unces la gerra.

Es pot perdonar an en Pitarra que parlés al seu públic, que era el poble menestral i obrer de Catalunya, el llenguatge dels plebeus, perquè aixís aconseguí abrandar l'ànima nacional en una cobejança de futures conquestes.

Retrobar l'ànima de les multituds, encara que sigui parlant-los de manera per elles entenedora, sempre que un alt ideal sigui la finalitat, és feina quelcom més eficaç i profitosa que no pas remoure la pols dels arxius, pertorbar la pau dels morts i predicar en el desert amb mots inintel·ligibles.

En Pitarra feu plorar i riure el bon poble català, remogué les més pregonas fibres del seu sentiment; doncs feu obra positiva.

Posà els fonaments damunt dels quals s'hi ha aixecat tota una vigorosa literatura dramàtica, i ha palesat una vegada més que'l teatre no és una pueril i baixa manifestació d'un art acomodats als gustos de les masses, sinó que és l'expressió més justa de la consciència nacional, el baròmetre exactíssim de la seva cultura i el més eficaç impulsador dels seus nequits i aspiracions.

Potser el renaixement patriòtic en terres provençals no ha arribat a ser l'aixecament total d'un poble com a Catalunya perquè no té teatre, on l'escena es converteix en càtedra i en tribuna, des d'on escampar idees i predicar doctrines.

Els snobs de l'intel·lectualisme que acusin a en Pitarra d'haver fet ús de medis grollers i de concessions, deuràn reconèixer que pot-

ser molts llibres escrits en català no haurien sigut llegits, ni moltes teories no haurien sigut escoltades, si el teatre, impulsat poderosament per en Soler, no havés ajuntat la veu dels apòstols amb els sentiments del poble.

En el decurs de la nostra vida podrem adquirir més amplis coneixements i entregar-nos a alts estudis, però si això ens és possible ho devem al que ens ha ensenyat d'entendre les primeres lletres i a confegir.

Que aquesta ha estat la missió den Pitarra, i si ara ens trobem en un nivell de cultura més enlairat i amb un teatre més vigorós, no ens sàpiga greu ser agraïts amb qui del no-rès posà les pedres fonamentals del Teatre Català.

FRANCESC CURET

A la tinta

SONET

Del fons negríssim del tinter, que omplenes,
surts a dar llum a l'univers que't mira;
qui nega ta claror, cego delira,
ja que'l foc de tos raigs fins romp cadenes.
De l'eternal progrés pintes les venes
damunt del blanc paper, i al món regira
i encén ta negró els cors, com la guspira
que cau dins d'eres de faxines plenes.
La punta de diamant tenir deuría
la ploma que humiteges, quan dessota
tu vas d'ella deixant sabè o poesia.
Tu has dat la llibertat, la ciencia tota;
i el mot que a un geni immortalitzi un dia
tu el pots guardar a dintre d'una gota.

FREDERIC SOLER
(Pitarra)

Clavé i la seva obra

Instrui-vos i sereu lliures.
Agrupeu-vos i sereu forts.
Estimeu-vos i sereu feliços.

JOSEP A. CLAVÉ

Avui és la festa del treball, i aquí tens, amic llegidor, una de les figures, un dels noms que mereixen més gloria en la gran diada d'avui. Clavé, el gran revolucionari, ha estat a Catalunya l'agitador de consciències treballadores. Jamai cap home, en la música, ha realitzat una tant colossal obra progressiva i revolucionaria. Revolució és redempció, i amb les revolucions els pobles marxen, els homes avencen. I l'obra den Clavé representa una gran revolució social.

Es tant grandiosa, aquesta revolució, que és impossible analitzar aquí, amb les quartilles de que disposem, l'importancia de l'obra realitzada pel gran Anselm Clavé en favor de les reivindicacions obreres. Aquestes ratlles són solament una làpida glorificadora que li dedica avui L'AVENÇADA, en dia tant memorable.

En tota l'obra den Clavé no hi ha una sola escletxa per on es pugui ovirar un desamor, un dubte, una vacil·lació per a la tasca de les vindicacions societaries.

Gran patriota, de forta i arrelada convicció lliberal i progressiva, demòcrata convençut, se

separà de la Junta Revolucionaria de Setembre de 1868 al veure la poca conformitat que aquella sentia amb els fins que en Clavé atribuïa a la revolució.

En Clavé era el mirall de la naturalesa, i aquesta conforta i encoratja sempre. Era la representació viva, la imatge encarnada de l'esperança i del progrés.

Fixeu-vos en aquelles paraules, lema del mestre: *Progrés, Revolució*, i assaboriu-les. La llei del progrés i la llei de la revolució són sempre lleis fatals, baix les quals sofreix el jou l'humanitat. En les necessaries transformacions socials les revolucions jamai acaben, com jamai acaba el moviment de la naturalesa.

Solament existeix un principi i una fi en tota revolució social, que és la llibertat, raó única de tota la filosofia social i que's manifesta en l'esperit modern.

En Clavé ha forjat amb tanta bravesa els seus versos, que són l'apoteosi de les aspiracions socials, i els esforços den Clavé, de l'home que lluita tota la seva vida per aixecar del despreci social i de l'indiferencia a l'obrer, per fer-ne un membre digne, indispensable, de la societat.

Recordem que mentres el caciquisme minava, mentres el feudalisme s'ensenyorïa de Catalunya, allunyant a l'obrer de l'escola, dis-

traient-lo i embrutint-lo, en Clavé l'arrencava de la taverna, del bodegó, i l'agermanava en les primeres societats chorals, on l'educava, l'instruïa, inspirant-li el sentiment i el desig d'associació, de societat, preparant-lo aixís per a les lluites que havia de sostindre, per a deslligar-se del jou, tot dient-li: «Instrui-vos i sereu lliures», «Agrupeu-vos i seu forts», «Estimeu-vos i sereu feliços».

Però per poder penetrar, per poder inspirar sentiments en els cors forts d'aquells homes tingué absoluta necessitat d'educar-los amb la música, començà a escriure i compondre seguint els passos dels poetes de la època predilectes d'aquella societat exageradament romntica, tot seguint la corrent que li prescrivía el temps, per cert amanerada i d'un gust no molt exquisit, fins que arribà a aixecar arreu de Catalunya grans forces obreres, primers perills per al caciquisme, entonant les hermoses i vibrants estrofes de *La Marsellesa*, *Gloria a Espanya* i la gegantina obra *La Maquinista*, la més ferma, la més inspirada, que està cridada a sobreviure per sempre i que fa del treballador no un instrument, sino l'home que mana i doblega la materia a voluntat seva; on s'aixeca aquell crit de civilització, un dels

—Quina és la bicicleta millor?

—Pregunti-m'ho a mi:

La **MARTÍ**

Bicicletes a **175 ptes.**

PRINCESA, 37

BARCELONA

troços més valents i més grans que ha produït la literatura catalana.

Aquí tens, amic llegidor, escuetament la figura noble, franca, honrada del gran Anselm Clavé. La seva gegantina labor de cultura durarà per sempre.

Per això, den Clavé, quant més llunyana sigui la seva vida, s'apreciarà més son valer i més d'engrandirà la seva figura.

Home de grans sentiments, partia el seu cor entre Catalunya i l'obrer.

Recordem avui, catalans tots, la seva obra...

LLUÍS SISQUELLA

La maquinista

La campana al treball crida :
—Al taller! —A treballar!—

Es el pa de la família,
la suor del nostre afany.

—Al taller! —A les encluses!

—Al cargol! —Al torn! —Al banc!—

Perquè els timbres més honrosos
són els timbres del treball.

Da-li, da-li sens descans!

—Afanyem's! —A la taleia!

Dali, dali sens descans!

El foc furga amb el silventre

forjador expert i brau,

i amb les corbes estenalles

té una barra a caldejar.

Quan el ferro fa estrelletes

fina sorra hi va tirant,

fins que la roenta barra

treu a temps de la fornal.

El martell lleuger brandeja,

i espargits a son alcanç

té la plana, el peu de cabra,

els escaires i els tallants.

Al compàs que'l martell dóna,

malladors ensinestrats

en la enclusa escalaburnen

l'ardent ferro a cops de mall.

Ja l'allarguen fent-hi presa;

ja l'escursen recalcant;

va la peça prenent forma

del ferrer a voluntat,

i, forjada, passa a càrrec

dels torners o dels manyans.

Afanyem's!

Da-li, da-li sens descans!

Es el pa de la família,
la suor del nostre afany,
perquè'ls timbres més honrosos
són els timbres del treball.

—Afanyem's! —A la taleia!

Da-li, da-li sens descans.

L'aurora del progrés,

manunitint esclaus,

l'estigma de la gleba

de nostres fonts borrarà.

En el banquet del món

avui l'obrer ja hi cap;

els trovadors pregonen

les glories del treball.

Progrés, virtut i amor

és nostre lema sant;

soldats som de la indústria,

soldats som de la pau.

Da-li, da-li, da-li, da-li!

La campana a plegar toca;

el dever complirem ja,

el descans cerquem, joiosos,

en la pau de nostres llars.

A plegar!

JOSEP A. CLAVÉ

En Gabriel Alomar

Nostre eminent amic en Gabriel Alomar no ha pogut col·laborar en aquest número de L'AVENÇADA per trobar-se malalt. Però l'Alomar mereix tots els honors, i per això ens complavem en reproduir la postal que, innovant sa malaltia, ha rebut de l'il·lustre escriptor nostre company Gambús.

Endrecem a l'Alomar l'expressió de la nostra simpatia i els desitjos més vius d'un prompt restabliment, puix la Patria i la Llibertat necessiten de sa preciosa salut.

*Amic Gambús: este
malalt, molt malalt.
He hagut de suspendre co-
laboracions i tota feina
mental. Dubto molt
sortir-ne. Si hi, una ca-
tástrofe. No es ho pòden
imaginar. Superes molt
sin, sobre tot en esperit. — Avui
això, no puc fer més q' asso-
ciar-me als vostres esforços per
la bona causa. — Os abraça,
tristament, G. Alomar*

Festa del treball

DUES PARAULES

Primer de maig: diada de flors i d'alegría en que'ls cors, en esclat de primavera, senten desitjos d'estimar.

Primer de maig: diada escullida pels obrers per a la Festa del Treball; diada santa, diada d'amor, diada de pau.

Primer de maig: dia de descans en la lluita del proletariat; dia d'esperances i d'il·lusions en un avenir en el qual no hi hagin explotats.

Primer de maig... aquest any no ho serà, diada d'alegría; no ho serà, diada de pau; serà diada de meditació, de reconcentració, de neguits i de frisançes; tal vegada la desil·lusió s'apoderi d'alguns esperits pessimistes.

La guerra ha destruït un ideal, convertint-lo en una quimera. La confraternització del proletariat universal ha sigut un somni: per damunt de l'ideal humà s'hi ha aixecat l'ideal de raça, de nació, de poble.

La lluita entre nacions preparades per a batre's ha posat de manifest la manca d'organització obrera preparada per a la lluita. Això representa per al proletariat un moment de vacil·lació en les seves idealitats humaníssimes i una necessitat de forta organització i rectificació de procediments.

Junt amb la conquesta del seu millorament

econòmic és precis que'ls obrers conquereixin una millor dignitat social i una rellevant personalitat nacional; sols aixís seràn homes forts, individual i col·lectivament. Fortitut de cos i d'esperit. Higiene i cultura, heusaquí el lema del combat.

Juntament amb el logro d'un salari que satisfaci les seves necessitats socials, amb la regulació de les hores de treball, amb els segurs per a la vellesa, paro forçós i malaltia, té de preocupar-se l'obrer de que'ls llocs on ell i els seus hi tenen de passar gran part de la seva vida, com son l'habitació, el taller i l'escola, estiguin acomodats a les exigències de l'higiene, única manera d'evitar l'enfebliment de son cos. Té de cooperar amb tot el seu esforç personal a la creació d'institucions anti-alcohòliques i anti-tuberculosos, fundació d'Ateneus, biblioteques populars, masses corals, cooperatives, etc., a fi de que, enfortint-se física i intel·lectualment, estigui preparat per a assolir llurs reivindicacions.

M. MER I GÜELL

Els proletaris de l'art

La festa del primer de maig, que avui L'AVENÇADA solemnitza, ho es, per aquest reporter d'Art, de bondat, de pau i de justícia; és la festa del esclau d'ahir, dels que cerquen, dins de les legalitats concertades i de les llibertats conquerides, la reivindicació del seus drets, la significació de la seva personalitat societatària i la finalitat d'amor universal, sense'l qual no serà mai possible la compenetració de sentiments, d'ideals i d'aspiracions progressives per a la tant somniada confraternitat dels pobles i per a la sospirada i certa civilització de l'humanitat. Ditxós el dia aquell que, no com avui, la festa del treball sigui festa de pau i no un sarcasme!

Si. Ni que sigui amb veu afònica i amb ànima dolorida; amb l'entusiasme de la fe, com un símbol d'amor, com una bella esperança, proclamem-lo, festegem el primer de maig.

Es evident i considerable l'avenç encoratjador que les sofertes legions treballadores del món, conscients de la propia dignitat, devenen obtenint per al seu millorament de vida i per a la deguda preparació de noves victòries que'ls proporcionin el benestar relatiu que pel seu esforç d'utilitat es mereixen com a premi de justícia... Tant evident aquest avenç com indubitable la ferma organització que per a aconseguir-lo han sapigut establir savia, acti-

va i mancomunadament els diversos estaments productius i manufacturers que constitueixen la gran família obrera i proletària. Així devé l'esperit d'associació i societari per a la comunitat constitutiva dels obrers competents a un mateix ofici, a una mateixa obra manual o a un mateix medi qualsevol de producció.

Interminable i fatigosa fóra la tasca d'enumerar, una per una, les extenses agrupacions legalment reconegudes pertanyents a aquestes poderoses legions de proletaris que impulsen amb l'esforç neguitós del seu treball tota la vida evolutiva de la terra.

Artisans, obrers fabrils, comercials, agrícoles, marítims, terranis i soterranis; tots, tots i cadascú d'ells, societariament constituïts, són avui nuclis ponderatius, baluards inexpugnables capacitats per a resistir amb èxit les iniqüitats del superbs i les miseris de l'explotació. Pocs, molt pocs han resistit al procediment positiu de la defensa dels seus drets, a la possessió de la seva ponderació representativa, social o col·lectiva. Fins els més humils han seguit l'exemple. Avui quasi tots tenen personalitat, tots... menys els artistes. Ens referim als artistes gràfics, als que, amb el llapis, el pinzell o bé amb la ploma, engreixen, amb la matèria gris del seu cervell, a l'estiracordetes dit marxant, o a l'editor desaprensiu que'ls esclavitza.

Com és possible, diràn, per exemple, els manobres, com és possible que siguin ells, els artistes, els obrers intel·lectuals; ells, els superhomes, els difundidors de la cultura i els conreadors gràfics de les idees els únics proletaris que's resignin a suportar la indignitat social d'un vassallatge que ja nosaltres no sufrim, i es conformin, com els paries de les èpoques pretèrites, al jou depressiu dels dominadors? I aquest afront dels més humils, aquesta censura, cal confessar-la justificada. La situació indefinida dels artistes quins treballs es relacionen amb el conreu de les arts gràfiques és insostenible i vergonyós; i ells, en molta part, se'n tenen la culpa.

El que sotscriu aquestes ratlles, en mèrits personals el darrer de la colla i el primer en fugir per a emancipar-se, va proposar, ja fa alguns anys i amb la valiosa col·laboració d'un

bon company que és avui popular bibliotecari, un projecte d'associació que, amparant els drets d'aquests cultes proletaris, acabés d'una vegada amb els pretenciosos esquirols i amb les avaricies i exigències dels seus explotadors. Malaguanyada feina! Aquell noble desig d'emancipació i aquell projecte, tant dignes de millor sort, foren desatesos per una majoria d'inconscients que, si bé podien distingir-se com artistes, socialment i per sa desventura ni arribaven al nivell d'analfabets.

I així, fent bohemia eterna, condemnats a deixar-la per herència als seus fills, els paries del nostre segle, els artistes proletaris, abdicant d'un dret que protegeix i dignifica a tots els homes, sotmesos a les fuetades del burgès, a la competència dels famolencs i també a la dels propis companys o convertits en odiosos esquirols, indiferents o apàtics, tancats amb pany i clau dins de les seves torres de misèria —que ells imaginin de marfil,—desavinguts, esma-perduts i tristos devallen i devallen resignats com xais esgarriats, pel camí del sacrifici. I en tant no trobi eco el crit de rebeldia, devallen i devallen fatalment sens ni merèixer commiseració de la legió d'humils, que, més previsors i més dignes, ocupen el lloc que'ls senyala el Progrés en el festí de la vida.

Els ho han volgut i en el seu pecat d'imprevisió hi troben la penitència. No tenim dret a la festa del primer de maig.

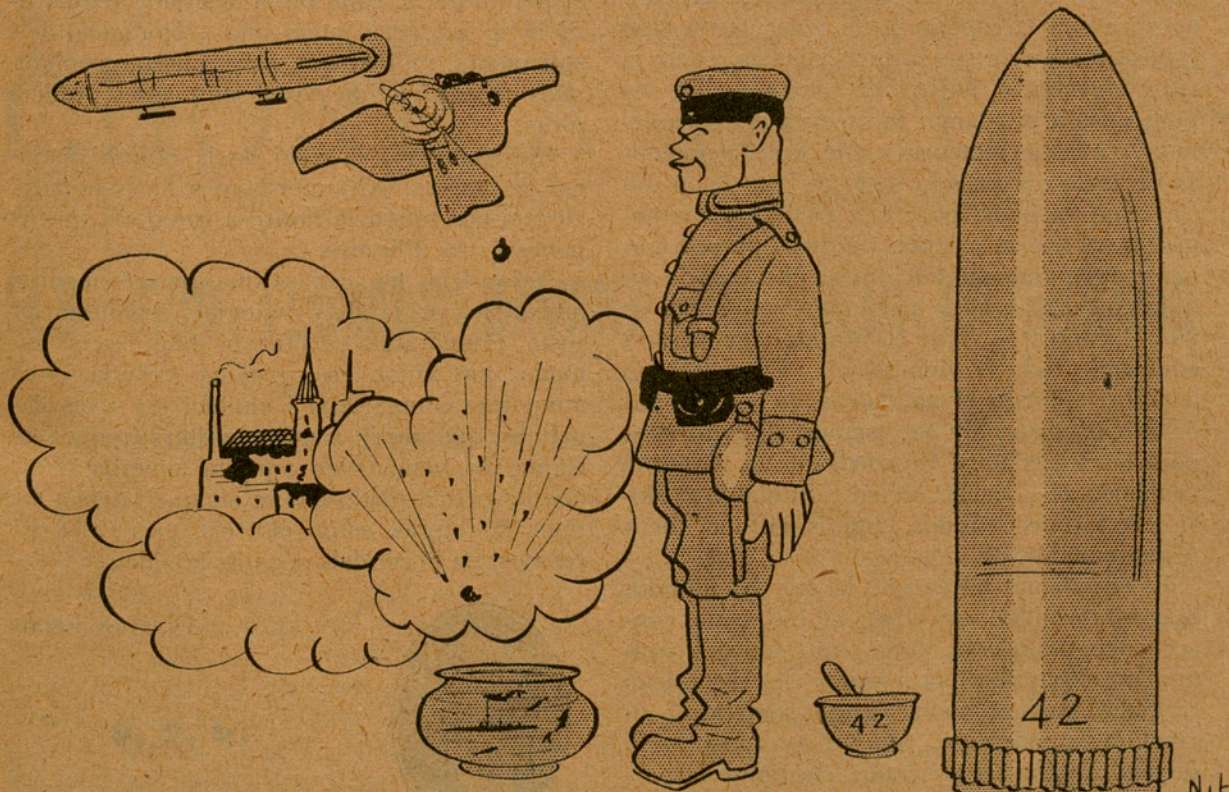
JOAN LLOPART

Qüestió obrera? Formulem bé el problema. En el fons no hi ha tal qüestió obrera, sinó una qüestió humana. Sobre la terra sols existeixen dugues classes d'homes: els productius i els improductius; els que sostenen i fan créixer la vida i els que sols la gasten o la detenen. La qüestió està en apoiar als primers i en combatre als segons.

J. RUSKIN

EL PRIMER DE MAIG D'ENQUANY

Els únics que treballen

El nacionalisme i els obrers

Es d'uns quants anys cap a nosaltres, d'encà de la aparició en la vida pública catalana del nacionalisme republicà, que'ls nacionalistes celebren i commemoren aquesta diada de fraternitat i amor, el primer de maig de les reivindicacions proletàries.

I és que abans el nacionalisme vivia com arbre isolat en la plaça de les passions i les lluites, ventejat per tots els orèigs; però de tal manera, que quan era la ventada del conservadurisme reaccionari, la que espolsava la seva brancada, oposava a l'embat del vent la flexibilitat d'una canya blincada, i quan era l'embat de les lluites obreres per a un avenir millor, el que feia trontollar tot l'arbre de les reivindicacions nacionals, aquest s'oposava, altiu i ferm, amb la fermesa del arbres centenaris, a l'embat del vent i a la coïçor de la lluita.

D'aquí que lo que en el fons és un moviment de llibertat i d'amor, el moviment de l'autonomia de les nacionalitats, havés estat considerat a Catalunya, per un erro lamentable de tàctica dels que'l dirigien, com creuada de burgesos que anava a la conquesta d'un botí material, excloent de sa possessió a les classes desvalgudes i desheretades.

Sortosament la situació de les forces ha canviat. Avui el nacionalisme ja no és, per als obrers de la nostra terra, un moviment hostil, ni sols indiferent a sos anhels, a ses esperances, a ses ambicions... S'ha obrat el miracle!

Benvinguda hagi estat aquesta hora que, coneixent-nos els uns als altres, haguem après a estimar-nos i voler-nos; que són unes mateixes tiranies les que pesen damunt nostre; que és la mateixa llosa de plom, és la mateixa societat podrida la que sepulta avui les reivindicacions socials dels obrers catalans i les reivindicacions patriòtiques de Catalunya.

Saludem-les i ajudem-les, aquestes aspiracions justicières dels obrers, des del camp nacionalista. Si és veritat que'l nostre és un moviment integral, no respondrà a la seva íntima naturalesa fins i tant que les masses obreres se sentin amb ell identificades, fins i tant que s'hagi esborrat del nacionalisme tota ombra que'l faci aparèixer com partit de classe.

No, no són oposades, ni tant sols paral·leles, les aspiracions de reivindicació societaria que arboren el pit de les multituds desvalgudes, ni aquestes altres aspiracions autonomistes de tota una raça, que's redreça i demana son lloc d'honor entre'ls pobles lliures de la terra; no són oposades, ni paral·leles, sinó que, pel contrari, són dugues línies convergents. Perquè hi ha multitud de problemes que sols dins d'un règim d'autonomia política per als catalans podran resoldre i solucionar els obrers de la nostra terra; problemes que sols a ells atanyen, que, per sa naturalesa i manera de plantejar-se, sols a ells interessin.

Els qui des del nacionalisme tanquin els ulls a la realitat d'aquesta nova vida que s'im-

Cafè Restaurant

PETIT PELAYO

SERVEI A LA CARTA I A COBERTS
SALO ESPECIAL PER A BANQUETS

Telefon 1871

posa faràn un gran tort a l'obra de nacionalització de Catalunya. Perquè aquesta podrà triomfar amb la independència dels seus obrers, però no triomfarà tenint davant seu, com exèrcit adversari, les masses proletàries que deuen ajudar-la, amb son esforç, a assolir la victòria. I si els obrers no vénen a nosaltres, serem nosaltres qui anem als obrers, com és l'home que vol assolir el cim el qui marxa vers la montanya incommovible.

Primer de maig! Dia d'esperances! Que la sang que galopa per nostres venes de joventut sigui prou profitosa per a fer-te dia de realitats i de justícies per als homes i els pobles!

XAVIER GAMBÚS

Cançó del foc

I

Carbonè :
Fes que'l foc s'abrandi bé,
flamejant com el teu cor.

Carbonè :
gasta branques del llenyè,
que'l flamall sembla que mor.

II

Fes carbó
que t'abrusi amb sa xardó
i enardeixi l'esperit.

Fes carbó,
que'l seu foc és temptadó
quan flameja en negra nit.

III

Crema-ho tot,
i no't deixis un trist brot
dels flairosos ginestells.

Crema-ho tot,
que no quedi cap rebrot
ni per tu ni pels aucells.

IV

Carboner :
pensa que ets el fogainer
de l'infern calcinadó.

Carboner :
crema el bosc, que'l llenyater
no hi trobi cap branquilló!

IGNASI IGLESIAS

Predominaba en la dinastia de Barcelona la tendencia a limitar el poder de los papas, la guerra a sus aliados los franceses. En sus Cortes dábase una protección decidida a las letras, a las artes y a las ciencias. Barcelona y otras ciudades del reino eran otros tantos centros intelectuales, a donde acudían las gentes ávidas de saber de los diversos pueblos de Europa. En las cortes de Pedro II, de Jaime I, de Pedro III, de Pedro IV, de Juan II y de don Martín, los que privaban, los primeros en consideración y remuneraciones, eran los historiadores, los poetas, los médicos, los marinos, los tácticos, etc.

POMPEYO GENER

Maig sagnant

Quan arriba la primavera, en que la Natura-lesa, fecundada per tot un hivern, esclata en flors, en fulles, en tonalitats, i el sol és més ardent i el cel més blau i salten els aucells de branca en branca i els insectes de flor en flor, cada any, en dia com avui, entre la ofrena de primavera, unes paraules d'encoratjament i de fraternitat eren dites. Obrers de més enllà del Rhin i obrers de més ençà del Rhin s'unien espiritualment en una bella comunió d'ideals llibertadors, en festes de Dignitat i de Justícia, recordant que'l Poble no és la plebs de Neró camí de l'Anfiteatre; el Poble es diu Brutus, els esclaus dignes es diuen Espartacus, les multituds conscients i heroiques es diuen Baudin, i moren sobre la barricada... I per damunt de les fronteres passava un vent de llibertat.

Mes aquest any les roses de primavera són roges de sang i les veus de pau de més enllà del Rhin no són arribades, La inadaptabilitat d'una raça a les modernes aspiracions dels pobles ha fet planar sobre l'Europa, com una maledicció, com una fatalitat malastruga i brutal, l'imperi de la tragedia ancestral del «gust a la sang», de la força del fort, de la raó de tots els selvatgismes i violències...

Amics, proletaris de Catalunya: unes roses, una branca florida d'atmetller sobre la tomba de tots els germans caiguts, víctimes de la tragedia afrosa de la guerra. Un piados record a la seva memoria...

Però amics, proletaris de Catalunya, en tal dia com avui, una maledicció també en els llavis per a l'abominable autor de la tragedia afrosa...

CASIMIR GIRALT

El triunfo del socialismo

Se habla de la quiebra del socialismo. Esta espantosa tragedia en que una civilización agoniza con la esperanza de renacer con más esplendor aún de sus propias cenizas, como el fénix legendario, ha llevado a los espíritus superficiales a proclamar la quiebra del socialismo. A nuestra memoria viene aquella polémica de fines del pasado siglo en que igual declaración se hacía para la ciencia en un momento en que la mortaja religiosa parecía haberse apoderado de las almas. ¡La ciencia en quiebra! Palabras y palabras. Sobre ella se ha edificado y se sigue edificando y se seguirá edificando toda la vida social. ¡El socialismo en quiebra! Sin él no habría ya posibilidad de subsistencia para los estados, de equilibrio para las sociedades. En medio de la vorágine tremenda de la catástrofe en formidable explosión se fortalecen todos, como si él fuera fuente permanente de vida.

El socialismo no es sólo la paz del mundo, la confraternidad universal. Es eso, como consecuencia de lo otro, de la supresión del capitalismo explotador, provocante de esta inicua tragedia, pero al mismo tiempo sometido a su rival, a su enemigo, que se va apoderando de sus campos atrincherados mediante la participación en los beneficios de las industrias de guerra como anticipo de las demás, la subor-

dinación del sistema individual al colectivo, etcétera, etc.

Docenas de siglos de régimen explotador tienen demasiada pesadumbre en la herencia de los pueblos para ser eliminados por la propaganda de medio siglo. La supervivencia de tantas cosas que se creían muertas no da derecho a proclamar la quiebra de las nuevas ideas. A lo sumo la resistencia de las rancias, que producen el último y vano esfuerzo para subsistir.

Tras la hecatombe vendrá para todos el imperio inexcusable de principios que por las heridas horribles de la guerra habrán penetrado en la circulación de todos los pueblos. Y la fiesta del 1.º de mayo no será la fiesta de los elementos proletarios del mundo. Será la fiesta de la fraternidad universal sin distinción de pueblos ni reyes, por el triunfo bendito del socialismo.

EMILIANO IGLESIAS

Democracia

La interpretació que intel·ligències pobres i esperits egoístes donen al concepte de Democràcia, ha fet que aquesta sofrís una greu confusió, en perjudici de la seva veritable i enlairada significació.

Hi ha ciutadà que d'una manera més o menys inconscient, i alimentat per certes propagandes efectistes, creu en el seu fons intern que'l triomf de la Democràcia significaria la abolicció i eliminació de tots aquells avenços que'l Progrés ha posat en mans de l'individu per al seu descans i millor benestar, obligant a viure a tothom en igual humiliació que abans vivien les masses esclaves.

Aquesta desviació del sentiment democràtic deu haver de ser rectificada, fent present que la Democràcia no és res més que la genuina manifestació de la sobirania popular basada en la igualtat política, i que pot servir-nos d'horitzó en la conquesta d'altres nobles i llegendàries aspiracions, senyalant-nos en el pervindre, el camí de la desitjada regularització social, però jamai una prolongació dels sofriments morals que per causes econòmiques en son víctimes avui les masses productores.

Lluitem per l'abolicció de la odiosa distinció de classes. Ni super-homes ni ex-homes; elevem-nos tots a la honrosa categoria que'ns pertoca: la d'homes.

Aniquilem les causes que permeten viure amb dolça orgia als privilegiats d'aquesta injusta Humanitat, en tant hi hagin sers humans que viuen en perpetua misèria, sens amor que comparteixi i endolci les seves llàgrimes, que portin sempre en llurs fronts l'estigma del vençuts en aquesta superba terra, que desprecia piadosament els que'l demà, segons la religió, seràn els reis, més enllà del cosmos, en el cel dels déus de la vida...

EDUARD FELIU

L'obrer català

De totes les classes socials de Catalunya, la que sempre ha conservat més el segell característic de la raça, el que mai ha renegat de la seva terra, ha sigut el nostre treballador.

Les classes adinerades han degenerat de tal manera, que avui dia són, indubtablement, les més corrompudes, mancades d'idealitats i aspiracions, emborratxades per luxes desmesurats, sensualismes embrutidors, i tota mena de vicis, axerreidors del cor, enervadors de l'esperit i atrofiadors del cervell.

La classe mitja no està, certament, en un nivell tant inferior, però, degut a un egoisme inat, sols se mou per aspiracions materials que puguin beneficiar-la directament a ella, i això fa, que algunes vegades la veiem desviar-se, i generalment no podem comptar amb ella per a la conquesta de totes aquelles llibertats i drets que reclamem per a Catalunya, més alhora per als catalans.

Per això totes les obres socials, culturals, i polítiques, que s'han realitzat des de mig segle enrera, modestes i per això més simpàtiques, són fruit de l'esforç del proletariat.

Poble essencialment individualista, sols els obrers han sigut els qui han donat proves de germanívol esperit d'associació i col·lectivisme.

Que parlin per nosaltres aquest estol meravellós de gremis, entitats de resistència, germandats, cooperatives, etc., etc., que són orgull legítim del poble.

Quan les classes altes, mancades de sentiment artístic-musical anaven al Liceu, més per satisfer llurs vanitats i concupiscències que per les obres que's representaven, era el nostre obrer, cansat físicament per la feixuga tasca diària, qui, mogut per la màgica batuta del gran music-poeta, robava hores al descans per entonar cants d'amor i llibertat.

Quan el naixement del teatre nacional era motiu de befa i escarni per part de molts catalans; com en els temps de poixança i esplendor, dies de joia per a la nostra dramàtica, veiem l'obrer com aixeca petits escenaris en les seves societats i posa gran cura en l'execució de les obres de més èxit del teatre català.

I en l'actualitat són aquests petits, però

ferms, els darrers baluards de Talia catalana, tristament bandejada dels grans teatres ciutadans.

Quan el nacionalisme era una vaga aspiració, més literària que política, de quatre romàntics, a Catalunya existien forts nuclis republicans federals autonomistes, veritables precursors d'aquest formidable moviment d'avui, eminentment autonomista, coronat amb èxit esclatant, ja que's pot afirmar que actualment no hi ha cap partit polític que, per convicció o per necessitat, si vol viure i arreglar-se, té de fer explícita manifestació d'adhesió al principi autonomista, entranya viva dels nostres programes.

Però encara ha fet més que tot això el proletariat català, i just és confessar-ho.

Quan a meitat del passat segle el verb de la raça estigué en imminent perill; quan la gent rica substituïa grollerament per la castellana la llengua de casa, titllant-la de poc fina, i als qui la parlaven, d'ordinaris, cometent una de les més grosses monstruositats que pot cometre l'home, de desprejar el propi idioma per un d'emmatllat, foren els humils, els treballadors, la gent del poble, fou la més modesta, però riallera llar catalana, la resclosa que deturà la vergonya més indigna que hauria registrat la història.

D. ROIG I PRUNA

S'apropa el primer de maig... Faràn festa, els obrers, enguany?...

Les festes, amb el seu simbolisme, o són indicació de la feina a fer, o record de la victòria alcançada. Des del primer del maig passat al del present, quina victòria han obtingut els obrers? I en canvi, quina tasca han deixat de fer?...

El Dret, la Justícia, la Fraternitat, amors incompresos de l'obrer, sofreixen forta crisi. Terres endins d'Europa, l'odi malastruc em-

peny uns homes contra altres, semblant per tot on passen el dol i la ruïna, deixant un rastre de llàgrimes i sang, com si vint segles de civilització no havessin passat per a la humanitat. D'aquells milers i milers d'homes, els més són obrers... i els altres, germans; el dret a la vida a tots arriba; *la lluita per la vida* és una aberració inventada per a justificar l'atropell del dèbil o del confiat; l'home civilitzat lluita per a adaptar-se i lluita per conuiu; l'intel·ligència no és tant admirable si no ha de servir per a redimir-nos de la feresa d'instints i de procediments, i cal convenir que no és Europa escenari a propòsit per a les escenes que s'hi desenrotllen.

L'obrer, que tantes coses demana y fins tantes coses exigeix, deu pensar i fer via. I es fa via fent obra sana. El primer de maig no ha d'esser una festa de guitarra i francaxela: cal fer festa solemnitant l'inauguració d'institucions de cultura, d'auxili mutual cooperació, assegurança, benestar, etc., demostrant aixís l'obrer que si demana el regoneixement de la seva força és perquè la té i sab aplicar-la, i sobre tot, afondint en el problema de les seves relacions com a classe amb les demés de la nació i de l'Estat, de la Confederació, etc., humanitzant les relacions entre uns i altres, pesant tot lo necessari per a que'ls tribunals arbitrals en tots els ordres de relacions, actuessin d'una manera efectiva, i posant-se en condicions per a poder impedir inclòs que's burlessin en qualque ocasió les decisions dels tribunals arbitrals.

Que la tasca és grossa? Si, molt grossa; com que's basa en una nova organització per a la qual li es imprescindible a l'obrer familiaritzar-se amb els *deures*, massa allunyats de la seva memòria per la falsa concepció dels seus drets.

Quan per aquest camí es faci via, si que tindran ressonància els primers de maig!

E. O. RADUA

CRÒNICA DE LA SETMANA

ELS JOCS FLORALS DAVANT DEL PLET ORTOGRAFIC

La llibertat de pensar, o les menjadores de la Diputació

V

A l'endemà d'aquesta sessió del dia de la Mare de Déu de març, de qual ressenya no n'hauràs, oh amic lector, entès res més si no que fou un escàndol, car, evidentment, la sessió no fou més que una obstrucció amb l'escàndol per arma, el periòdic del carrer d'Escudellers publicà un article titulat *Dos nacionalismes*, per medi—ara, a *La Veu*, del medi en diuen *mitjà* (!)—per medi del qual, un anònim Pare Sentències de la Casa, parlant

ex-càtedra, feia aquestes entonades definicions:

«Una qüestió com la de l'ortografia catalana, així com es troba plantejada avui en el petit recinte del Cos d'Adjunts dels Jocs Florals,—on dominen, sobre els eficients, els elements històrics del catalanisme,—descobreix en la seva intimitat la psicologia dels dos nacionalismes. El nacionalisme de línies primitives demana la llibertat ortogràfica, el cam-

pi qui puga. Aquest nacionalisme no necessita l'idioma per altres finalitats que l'expansió en vers cacofònic d'un Girbal Jaume o la vulgaritat discursiva d'un Josep M.ª Roca; la filosofia inconeguda del famós senyor Pardo ja pot expressar-se en castellà. Però el Nacionalisme d'Estat necessita l'idioma com instrument i realitat de govern i de cultura, com a irradiació en tots sos caires de l'esperit català, com a articulació d'europeisme i de modernitat; com a força renovadora de tot el sistema pedagògic, des de l'escola primària als doctorats; com a garantia de la justícia en tots els tribunals; com a penyora d'eficàcia a les troncs religioses, a les càtedres acadèmiques; com a nostrament indivisible de totes les tècniques; com a senyal ineludible de majestat en totes les organitzacions de poder i en tots els decrets minuciosos; com a ga-

rantia primera i darrera de la nostra capacitat constant de poble lliure. I l'adquisició d'una unitat ortogràfica és l'indici d'un començ de difusió i popularitat d'aquestes aspiracions.»

Després de lo qual—passem-ho sense discutir, que ja és prou!—afegia que l'Institut ens havia fet el gran favor amb ses normes, i que aquestes eren tant bones perquè les havien acceptat en Prat de la Riba—*alaba't, ruc, que a la fira et duc!*—el bisbe de Vich, i —tornem-hi, oh santa insistència! — LA TOTALITAT DE LA JOVENTUT LITERARIA. És a dir: la vella *Perdiu* es passava per... sota l'aixella el manifest de la gent de lletres de Catalunya, que s'havia cuidat prou de no publicar ni esmentar. Oh, la bona fe dels mestres en escamoteig!

I acabava dient:

«El catalanisme està passant de les fontades literàries, de les tertulies d'apotecari, de les penyes de cafè, a les grans realitzacions d'un Nacionalisme d'Estat. Però és, naturalment, possible que no desitgin comportar-ho els que, nobles i antics solitaris, veuen, del seu recó estant, desfilar innombrables munions amb gestos i veus que'ls són incomprendibles.»

Oh, l'ampla i viva acció dirigent den Prat i den Xenius,—l'acció dels sous triples i quàdruples—incompresa per les velles miloques catalanistes del temps de les vaques flaques! Oh, els nobles i antics solitaris, la rancia lleu de blat del pa blanc que ara es reparteix pels rebòsters de la Mancomunitat lliguera, que no volen comportar sense protesta que la Patria i la Llengua serveixin de tapadores a les meriendas de negres que han substituït a les velles fontades literàries! Oh, les munions innombrables i els gestos i veus incomprendibles dels tiburons del:

*Mare de Déu dels Dolós:
tres per mi, i un per vos!*

Com veuràs, lector, això no són raons, però és que no en calen, de raons. Com deia el canonge Collell: *«els savis de l'Institut creuen que la millor paraula és la que's calla, i que per a anar implantant les normes basta i sobra el sistema doble de la imposició autoritària i de la insinuant captació per medi del «reptilienfonds» d'una secció de l'Institut.»*

Però... seguim, i suspenguem els comentaris, i passem al diumenge 11 d'abril, en que's repregué la sessió que'l 25 de març fou suspesa per fer-la impossible les ben retribuïdes veus del requetè normista-carnerià, que parla sempre en nom de la totalitat de la joventut literària (*Non plus ultra!*), en nom de l'ampla i viva (i tant viva!) acció dirigent del Repartidor Màxim de Catalunya... pagant Catalunya.

ESTOMACAL FALLIERES

SELECTE DIGESTIU

De venda en els principals cafès, restaurants i bars d'Espanya y de la República Argentina

Si la sessió del 25 de març fou d'escàndol a cara descoberta, la del 11 d'abril fou d'emboscades i habilitats capcioses.

El senyor Duràn i Ventosa—que, aixís com en Prat és el cervell, i en Cambó la boca, ell és la melsa i el ronyó del regionalisme—per medi d'una *esmena a la esmena* den Bofill i Mates pretingué habilidosament arrencar al Cos d'Adjunts una extemporània declaració de que desitjava l'unitat ortogràfica i de que (ara ve la cua)—*faria tota mena d'esforços per a assolirla*, però es negava i es negà a admetre l'adició que se li proposava per en Josep M.ª Roca de que no resultés la uniformitat de l'imposició, sinó de l'espontània evolució. Ca, berret! A lo que tirava en Lluïset era a que no's derogués l'acord-sorpresa del 1913.

Digué coses peregrines, el senyor Duràn! Tant peregrines com la de que, acceptades per les escoles catalanes les normes de l'Institut, els escolars sabran llegir tots els periòdics i llibres catalans, menys els volums dels Jocs, i que al veure l'ortografia dels Mestres en Gai Saber (quina inquina els té, en Duranet, als pacífics Mestres! ; Què li deuen haver fet?) tindran un petit concepte del valer d'aquells.

L'argumentació—com veus, lector—és colossal. Si els escolars no poden llegir els volums dels Jocs, tampoc podran llegir els den Verdguer, ni els den Milà, ni a l'Aribau, ni a l'Aguiló, ni an en Balaguer, ni an en Pitarrà, ni an en Guimerà.... Si tenen els escolars un petit concepte dels Mestres en Gai Saber perquè no conegueren o no acceptaren les normes, i això els ha de ser lícit, també ens ho seria a nosaltres tenir-lo igualment dolent den Bernat Desclot, i Muntaner, i Ausias-March, i Jordi de Sant Jordi, perquè no conegueren la nostra ortografia del segle XIX!

Això és, justament, una forta argumentació contra la sobtada imposició ortogràfica, i una defensa magnífica de la necessitat del procediment evolutiu en la uniformació de l'ortografia. Que és lo que li deia en Pella i Forgas: *«No és pas cosa tant baladí l'escriure i o l'escriure y, que en això com en altres coses, ha de quedar-hi reflexat el caràcter català. No hem pas tingut sempre la mateixa ortografia els catalans, sinó que aquesta ha anat evolucionant i concretant-se amb la costum, segons aquell antic principi: QUISCUNA GENT FA SA LLEY PER LA COSTUMA. L'Institut ha vingut a proclamar regles, no recordant-se de que devia fer com les Academies, que no dicten regles, sinó que sancionen costums.»*

Però... ja pots xiular si l'ase no vol beure!

El senyor Duràn volgué votar. «—Veiam qui serà que gosarà votar contra la declaració d'un desig d'unitat ortogràfica!»—va dir-se. Més, el *maquiavelisme*, com digué en Gambús, no va valer. L'am d'agafar peix, com li digué en Sala i Bofill, no va picar-lo ningú dels que no estaven enganxats a l'esquer per endavant.

94 vots rebutjaren la proposició Duràn, que n'obtingué 68 en pro.

11 mestres en Gai Saber assistiren a l'acte.

Instal·lacions elèctriques. Il·luminacions decoratives. Lampisteria en general. Dinamos, electre-motors, telefons, timbres, para-llamps, ascensors, material elèctric, etc.

J. Jorge Vinaixa i C.^a

Oficines: Diputació, 168, pral., 2.ª Taller: Villarreal, 57, tda.

9 votaren contra l'habilitat del diputat de la Lliga. Un (el senyor Folch i Torres) s'abstingué. Un altre, don Josep Carner (membre de l'Institut, amb dietes; empleat del mateix, amb sous; redactor de *La Veü*, cobrant) votà amb el senyor Lluís.

(No obstant, Mn. Gudiol, redactor de *La Veü* també, i en Frederic Rahola, senador regionalista, havien votat contra. Dit sia en honor a la seva independència.)

L'èxit del senyor Lluís no podia ser més espatarrant. En vista de lo qual, i de l'èxit obtingut al dir que un grupo (que resultà ser un *grupo de un*) d'escriptors valencians li encomanaven que digués que ells trobaven les normes tant bones com el propis *tramusos*, optà per plegar el ram i asseure's definitivament... *en pleno èxito!*

Llavors el profeta regionalista senyor Bofill i Mates, anuncià solemnement, tràgicament, com nou Jeremies que plora per endavant la fi d'Israel, que ells, les persones manades, no volent fer-se solidaris de lo que passés, s'abstindrien de parlar més i de votar en cap nova deliberació. Com que donya Leonor els havia donat *potá*, renunciaven generosament a la mà de donya Leonor!

Per fi es votà la proposició Rocamora-Girbal Jaume, que diu:

Queda a discreció del Concell Directiu dels Jocs Florals l'aplicació dels sistemes ortogràfics i formes gramaticals que cregui més convenients en ses publicacions, però respectant sempre lo usat per cada autor en sa composició premiada al publicar lo volum anyal de nostra polètica festa.

Digueren si, deü dels onze Mestres assistents (aquesta vegada el senyor Folch ja no s'abstingué; el senyor Carner s'abstingué, seguint les ordres donades) y altres senyors, fins a 94.

Digueren no ; 10 senyors! El doctor Martí Julià, amb els elements de l'Unió, en Pompeu Fabra, firmant de les normes, i en Miquel i Planas. Foren més conseqüents i més valents i molt més ben vistos que'ls de l'olla.

I... llestos!

L'èxit de la Lliga no podia ser més esclatant. D'una qüestió purament d'interès literari, en volgué fer qüestió política en busca d'un èxit, i en sortí descalabrada amb ignominia per haver confós llastimosament els termes de la qüestió.

La meua passada, però verídica, relació de fets resta acabada.

Queden, no més, quatre comentaris que—per via d'epíleg—aniran la setmana entrant, en que saldarem i tirarem ratlla.

JOAN BLANCAS

FÈLIX COSTA, impressor.—Carrer Nou de la Rambla, 45, baixos

VINS Y MISTELES

Societat anònima

BATALLA

Marquès del Duero, núms. 206 y 208

Telefon núm. 6177

GRANJA CARCERENY

XACOLATERIA I LLETERIA

RAMBLA DE LES FLORS, 33

OBERT TOTA LA NIT